

Slutrapport Föräldrastödsprojekt för utrikesfödda

"Allt var nytt.
Det är ett
underverk för
mig"

"Nu har jag
bättre
förståelse för
barn"

"Jag tar det
lugnare med
barnet"

"Nu har jag
nycklar till
barnen"

"Vilken underbar
information. Vi har aldrig
blivit bekräftade som barn,
vi har alltid fått negativ
uppmärksamhet. Därför
förstår vi inte vad demokrati
är"

"För
barnets
bästa"

"Jag har lärt mig
mycket om hur barn
tänker och varför de
gör som de gör"

"Barnen
visar
vägen"

Projektledare Susann Strömbäck

Arbetsmarknadsförvaltningen

Susann.stromback@skol.lulea.se 0920-45 30 00

Innehållsförteckning

1.1	Bakgrund	4
1.2	Syfte	5
1.3	Mål.....	5
1.3.1	Projektmål _____	5
1.3.2	Delmål _____	5
1.3.3	Verksamhetsmål _____	5
1.4	Metod; ABC som ett föräldrastöd.....	6
1.5	Genomförande, uppföljning och resultat.....	7
1.5.1	Genomförande _____	7
1.5.2	Uppföljning av insatser _____	8
1.5.3	Aktiviteter _____	9
1.5.4	Samlade reflektioner under genomförandet _____	10
1.6	Upplevelsen av föräldrastödet hos föräldrar, gruppledare och medaktörer	11
1.6.1	Föräldrar _____	11
1.6.2	Gruppledare _____	13
1.6.3	Medaktörer _____	16
1.7	Måluppfyllelse.....	16
1.7.1	Reflektioner och slutsatser _____	16
1.7.2	Samverkan mellan olika aktörer _____	17
1.7.3	Lärande och reflektion _____	17
1.7.4	Pedagogiskt material _____	18
1.8	Rekommendationer	20
1.9	Konsekvenser som blir om vi inte satsar på föräldrastöd för utrikesfödda	20

Projektet föräldrastöd för utrikesfödda startade januari 2017 och tanken med projektet var att öka föräldrastödet för målgruppen i kommunen. Föräldrastödsdelen i Samhällsorienteringen räckte inte till och när kommunens Föräldrastödsprojekt var ute och informerade om föräldrastöd visade det sig att det fanns ett mycket större behov hos de utrikesfödda föräldrarna att få prata mer om föräldraskap.

Detta arbete skulle ske genom en beprövad och forskningsbaserad metod som heter ABC – Alla Barn i Centrum. Metoden har funnits inom kommunens föräldrastöd i flera år men inte specifikt riktat mot utrikesfödda.

Förutom att öka föräldrastödet ville man stärka möjligheten för utrikesfödda föräldrar att lättare komma in i samhället, minska den psykiska ohälsan hos både barn och föräldrar och även låta föräldrar och barn få möjlighet att ta del av idrottskulturen som finns i Sverige. Kulturen är en stor påverkansfaktor och man har märkt i skolor och föreningar att det finns svårigheter för utrikesfödda föräldrar att hitta vägen till idrotten och att veta vad det innebär att vara förälder till ett barn som idrottar.

Resultatet påvisar att föräldrars behov kan tillgodoses av ABC trots kulturskillnader och olika språknivåer. Resultatet visar också att när föräldrar får nya perspektiv på förhållningssätt till sina barn kan även deras inställning, bemötande och barnsyn förändras. Detta leder i sin tur till i många fall även att föräldrarnas beteende förändras med tiden vilket rimligen ger en bättre utveckling hos barnet. Projektet kan även påvisa att de föreställningar vi ibland har som svenskfödda inte stämmer överens med praktik och verklighet. Observationer och intervjuer visar även på att ABC är en god undervisningsform för att lära sig mer svenska och öka ordförståelsen.

1.1 Bakgrund

Ett viktigt utvecklingsområde som har identifierats är att kommunen inte når gruppen genom befintliga strukturer för föräldrastödet i dagsläget.

I Luleå kommun är det Arbetsmarknadsförvaltningen som driver kommunens flyktingmottagning. Inom ramen för det uppdraget finns något som kallas för samhällsorientering. Den är till för nyanlända som har en etableringsplan och den ger deltagarna information och kunskap inom olika områden för att fungera i samhället. Inom denna arena har vi inkluderat Luleå kommuns Föräldrasupport för att stärka kunskapen om föräldraskap i Sverige. Behovet hos målgruppen ryms inte inom den allmänna samhällsorienteringen utan det behöver kompletteras med ett forum för dialog och möte föräldrar emellan.

Föräldrastöd definieras som en aktivitet som ger föräldrar kunskap om barns hälsa, emotionella, kognitiva samt sociala utveckling och/eller stärker föräldrars sociala nätverk. Denna satsning skall enligt dokumentet nationell strategi erbjudas alla föräldrar i Sverige med barn mellan 0 och 18 år och man betonar ett jämställt föräldraskap. Det vi finner är dock att utlandsfödda föräldrar inte har samma förutsättningar att ta till sig dagens utbud av föräldrastöd. Detta beror dels på strukturen kring, och utformningen av, föräldrastöd i kommunen, dels på språkbarriärer och dels på kulturellt betingade faktorer där utrikesfödda ofta saknar en tradition av att diskutera föräldraskap tillsammans med andra.

I Luleå kommuns dokument "nationell strategi" betonas att:

"alla blivande föräldrar samt föräldrar med barn i åldrarna 0-18 år, ska, utifrån sina behov, erbjudas stöd i sitt föräldraskap. Föräldrastödet ska vara strukturerat och bygga på vetenskap och beprövade erfarenheter." (program A "Alla jämlika")

Erfarenheter från Socialförvaltningen visar att man sällan får kontakt med utrikesfödda barnfamiljer på den generella nivån eller selektiva nivån t.ex. genom föräldrastödsgrupper, öppna verksamheter, föräldrasupporten eller frivilliga insatser kring riskfaktorer i barnens vardag. Det är först på den riktade nivån, när det till exempel blir aktuellt med behandling eller tvångsinsatser, som det upprättas kontakter och stöd vilka kan ges i föräldraskapet. Detta är både förödande för familjen och kostsamt för samhället, vilket innebär att det är av största vikt att möjliggöra dessa tidiga öppna insatser även för utrikesfödda föräldrar. Genom ett delat ansvar mellan Socialförvaltningen och Arbetsmarknadsförvaltningen hoppas vi kunna förebygga problem som leder till insatser på riktad nivå. Socialförvaltningen äger föräldrastödsfrågan och Arbetsmarknadsförvaltningen är den naturliga vägen in till kommunen för nyanlända i och med flyktingmottagningen och undervisningen i svenska för invandrare (SFI).

1.2 Syfte

Syftet med projektet är att stärka föräldrar i sin föräldraroll genom att tillhandahålla ett efterfrågat forum för utbildning, dialog och reflektion kring föräldraskap utifrån de förändrade förutsättningar som migration och en nyetablering i det nya samhället innebär. Förutom det vill även projektet dra lärdomar av genomförandet och av målgruppen.

1.3 Mål

1.3.1 Projektmål

Målet i projektet är att öka andelen utrikesfödda som vill ta del av det föräldrastöd som erbjuds på generell nivå i Luleå kommun och på så sätt bli stärkta i sin föräldraroll i en, för dem, ny kontext. Projektet ska vara avslutat och levererat hösten 2018.

1.3.2 Delmål

De huvudsakliga insatserna är att:

- Utbilda gruppledare
- Genomföra ABC grupper
- Skapa förutsättningar för en hållbarhet i kommunen så att arbetet fortsätter efter projektets slut.
- Implementera och sprida vidare budskapet och föräldrastödssatsningen inom olika förvaltningar och andra kommuner

1.3.3 Verksamhetsmål

Arbetet för ett hållbart verksamhetsmål blir att:

- Föräldrastödet i kommunen blir tillgängligt även för nyanlända
- Vi når familjerna på en generell nivå, det vill säga på ett mer förebyggande plan
- ABC metoden anpassas och marknadsförs till målgruppen
- Vi tillhandahåller ett forum för utbildning, dialog och reflektion kring föräldraskap

Projektorganisation och roller

Arbetsmarknadsförvaltningen	Projektägare
Berith Alderblom	Styrgrupp
Andreas Hallikainen	Styrgrupp
Johanna Henriksson	Projektgrupp
Abdulrazek Radwan (gruppledare)	Referensgrupp
Fariba Akbarshrafi (gruppledare)	Referensgrupp
Maya Roz (gruppledare)	Referensgrupp
Halima Iman Jumale (gruppledare)	Referensgrupp

1.4 Metod; ABC som ett föräldrastöd

ABC står för alla barn i centrum. Det är ett stödprogram som erbjuds till alla föräldrar som har barn i åldern 3-12 år eller någon annan som står barnet nära. Den bygger på att vi människor så långt det är möjligt ska sträva efter att skapa goda relationer till våra barn och andra. Föräldrarna får träffas och prata om vardagliga situationer och sätta sig in i barnets perspektiv. Gruppen träffas fyra gånger och träffarnas innehåll utgår från ett forsknings och evidensbaserat material som är framtaget specifikt för varje träff, ABC – trappan. Trappan består av de fyra stegen för respektive träff; visa kärlek; vara med; visa vägen och välja strider. Budskapet i ABC är att om man fokuserar på det som fungerar så minskar oftast tjeat och konflikter. Föräldrar behöver inte ha problem för att delta i ABC, det är en förebyggande insats på en generell nivå. Rekommendationen är högst 10 deltagare per grupp. I gruppen för utrikesfödda föräldrar har vi tänkt 6-8 deltagare eftersom det kan ta längre tid att bearbeta och prata ett främmande språk i den här kontexten.

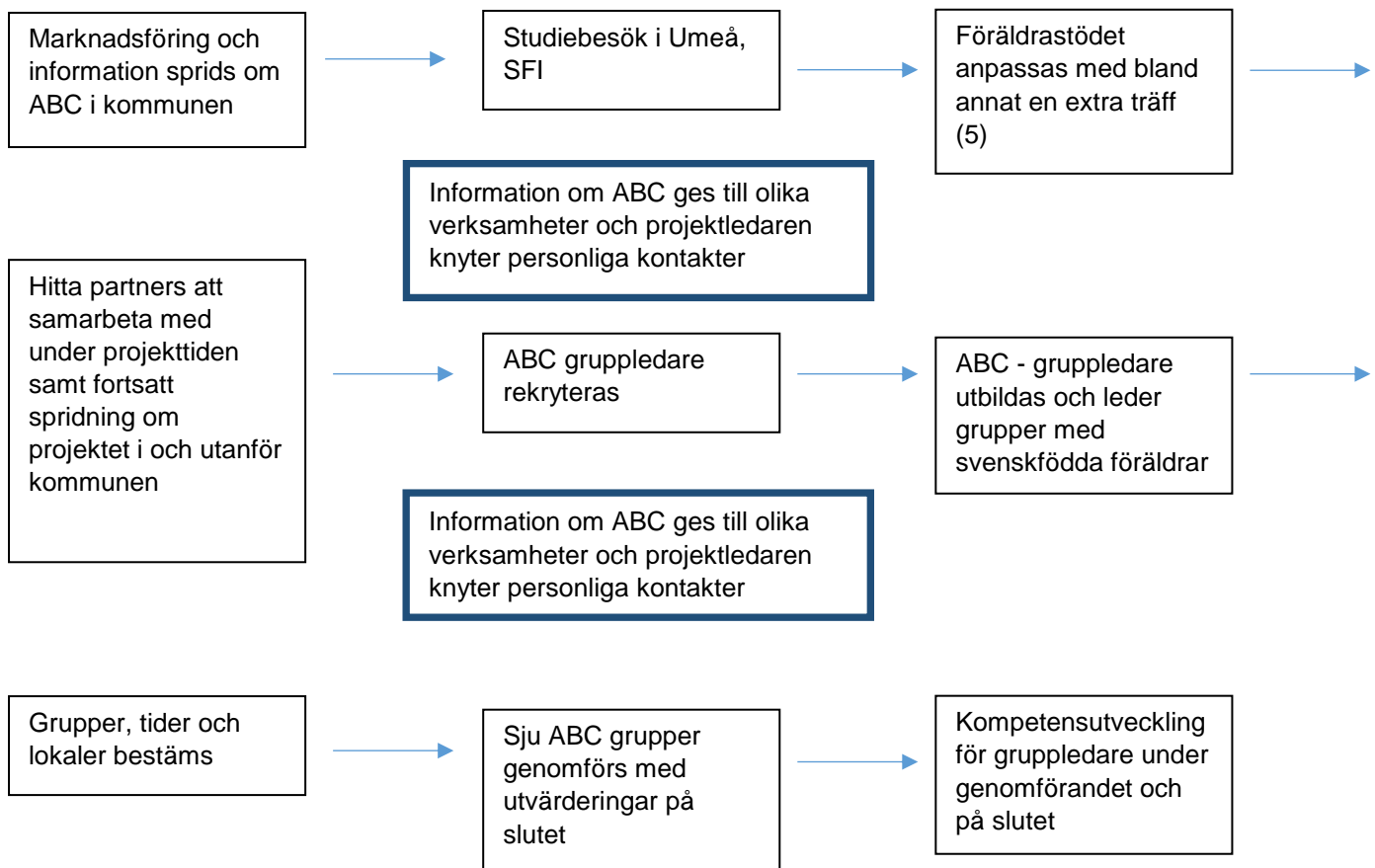
Föräldrastödet för utrikesfödda har kompletterats med en träff där vi även pratar om aga-lagen, pojkar och flickor, jämställdhet och idrott och föreningsliv samt idrott i skolan och återkopplar till ABC begreppen. Den sista träffen är ett samarbete med Norrbottens Idrottsförbund SISU mot integration.

1.5 Genomförande, uppföljning och resultat

I kommande resultatavsnitt är texten uppdelade i stycken utifrån vad de olika delarna i genomförandet och metodens innehåll visar samt vad föräldrar, gruppleddare och medaktörer anser om ABC för utrikesfödda. De flesta föräldrarna har uttryckt sig på svenska och några har tolkats av gruppleddarna då föräldern har föredragit att använda sitt modersmål.

Av figuren nedan framgår processen av arbetet med projektet. Den visar även hur vi har gått tillväga för att de utrikesfödda ska vilja komma till ABC och där har den personliga kontakten varit avgörande.

1.5.1 Genomförande

Projektets genomförande fortlöpte som det var planerat med undantaget att gruppleddarna som har utbildats kommer från andra verksamheter än våra egna

inom kommunen, därför har dessa personer ett annat modersmål än svenska. Gruppledarna har arabiska, persiska/dhari, engelska och somaliska som modersmål. Vi var även tvungen att ställa in den sista somaliska gruppen på grund av sjukdom hos gruppledaren. ABC-grupperna har genomförts med tanken att variera grupperna utifrån språk och olika verksamheter där målgruppen finns. Detta bidrar också till ett lärande om hur föräldrastödet ABC kan genomföras på bästa sätt med målgruppen utifrån kultur, språk och annan förståelse. I projektet var det extra viktigt att erbjuda män att komma då man trodde att det mest skulle vara kvinnor som deltog. Vi har även i projektet valt att involvera de asylsökande för att se om föräldrastödsprogrammet kan hjälpa föräldrar ännu tidigare, trots det att gruppen fick mer än dubbelt så många deltagare än vad som är rekommenderat för ABC. Vi valde att anpassa programmet efter gruppen i stället men vi har följt materialet som det är. Efter varje grupp har det gjorts en utvärdering i form av intervjuer med föräldrarna i grupp (se bilaga 1). Intervjuer har även gjorts med gruppledare (se bilaga 2) och medaktörer (se bilaga 3). Projektledaren har deltagit i samtliga grupper för att tillsammans med gruppledarna kunna iakta och observera resultat och lärande samt att vid behov finnas till hands för att stötta gruppledarna som varit nya i arbetet. Under arbetets gång har det uppstått olika samarbeten. De främsta samarbetsparterna blev Svenska kyrkan, Samhällsorienteringen, LTU business, Sunderby folkhögskola och Medborgarkontoret i Råneå. De har alla varit intresserade och vilja att integrera föräldrastödet i sina verksamheter. Under arbetets gång har det pågått kompetensutveckling hos gruppledarna i hur vi kan genomföra ABC så enkelt som möjligt. Under hela projektperioden har projektledaren nått föräldrar genom mer personliga kontakter. På LTU genomförde vi en språklektion i föräldraskap på lätt svenska och engelska som en förberedelse för de som ville gå ABC.

1.5.2 Uppföljning av insatser

Genomförandet visar att det har varit en stor fördel att gruppledarna har ett annat modersmål än svenska och att de har gjort en liknande resa själva. Föräldrarna har kunnat identifiera sig med gruppledarna och programmet blir mer betrott genom att gruppledarna förmedlar något de tror på. Det i sin tur har gett föräldrarna en starkare känsla och förtroende för det svenska systemet. Många föräldrar har uttryckt att de genom programmet "känner sig som en i samhället". Att som projektledare kunna arbeta nära gruppledarna har varit av stor betydelse då vi tillsammans har kunnat reflektera under arbetets gång samt behandlat frågor och funderingar direkt som har uppstått hos gruppledarna.

Föräldrarnas utvärdering har gjorts i grupp utifrån några ställda frågor. Vi i projektet bedömde att det kunde bli svårt för en del av föräldrarna att fylla i en för

-och efterenkät som är brukligt, främst för att vi inte har någon vetskap om föräldrarnas förmåga att skriva och läsa. Intervjufrågorna, samtalen, dialogerna och observationerna ger en fingervisning om vad föräldrarna har anammat genom ABC och vad de anser om föräldrastöd för utrikesfödda. Det har visat sig att intervjuer är en långt mer flexibel metod än enkäter, då tonfall, pauser och fysiska reaktioner som inte framkommer i skrift, gör det möjligt för intervjuaren att anpassa följdfrågorna efter den respons som ges och därmed få djupare insikt om informantens uppfattningar (Bryman, 2011, Bell & Waters, 2016). Hur ett svar ges kan alltså ge ledtrådar om vad som är värt att gå djupare in på, antingen direkt eller något senare under samtalet (Repstad, 2007, Larsen, 2009).

Det har gått bra att genomföra de 5 träffarna. Förståelsen av varje träfftillfälle såg olika ut men vi kunde se att efter andra träffen förstod föräldrarna mer av första träffen och när sista träffen var över var det många som såg den röda tråden, hur alla träffar hängde ihop.

Arbetet med asylsökande behövde en längre inledning till ABC som handlade om vad föräldrastödet kan ge, vilka behov föräldrar i allmänhet har och vilka eventuella fördomar som kan finnas oavsett ursprung. Detta på grund av att dessa föräldrar troligtvis inte har samma utgångspunkt som övriga vad gäller erfarenheter och förkunskaper. Detta var till stor hjälp för att föräldrarna skulle förstå helheten. Vi fick också utgå mer från gruppens funderingar och tankar än det individuella.

1.5.3 Aktiviteter

ABC - Grupper

Grupper	1	2	3	4	5	6	7	8 (inställt p.g.a. sjukdom)	Summa
antal	7	4	6	7	9	25	7		65
män	2	2	5	2	4	11	5		31
kvinnor	5	2	1	5	5	14	2		34
barn	19	7	14	7	15	35	12		109

Grupp 1: Deltagare från SO (samhällsorientering) lätt svenska med språkstöd i arabiska

Grupp 2: Deltagare från SFI, blandade nationaliteter, lätt svenska

Grupp 3: Deltagare från SO (samhällsorientering) arabiska

Grupp 4: Deltagare från LTU business (korta vägen) lätt svenska, engelska

Grupp 5: Sunderby Folkhögskola blandade nationaliteter, lätt svenska

Grupp 6: Råneå "Västihällan", svenska lektioner för asylsökande, lätt svenska, engelska, persiska, arabiska

Grupp 7: Förskola i Luleå kommun + Workplace Luleå (arbetsmarknadsprojekt (Amf)) lätt svenska

Grupp 8: Somalisk grupp, lätt svenska, språkstöd somaliska

Projektets utgångspunkt var att det skulle nå ca 40 föräldrar och 70 barn. Efter genomförda grupper har projektet nått 65 föräldrar med en jämn fördelning av män och kvinnor. Det är alltså inte så att det bara var kvinnor som vill delta, som man antog ifrån början. I själva verket har det främst varit män som har kommit fram och ställt frågor och anmält sig de gånger vi har varit i grupper och berättat om föräldrastöd. Antal barn som projektet har nått är ca 110 barn.

1.5.4 Samlade reflektioner under genomförandet

Resultatet av själva genomförandet av aktiviteten visar genom projektledaren, gruppledarna och föräldrarnas reflektioner att det inte har någon betydelse var man kommer ifrån, alla grupper kan samlas och prata om föräldraskap. Ju flera länder och kulturer som är representerade desto mer intressanta infallsvinklar och diskussioner uppstår bland föräldrarna så man kan säga att nyanserna är väldigt små i det här fallet. Föräldraskap binder oss samman och föräldrastödet gör att vi utgår från likheterna istället för olikheterna. Det viktigaste i ABC är att man kan ta till sig grundprinciperna, det vill säga förstå budskapet och konsekvenserna i de olika begreppen. Eftersom materialet är uppbyggt på lite text, tydliga bilder och filmer blir det lätt för föräldrarna att förstå. Ena annan viktig del i det hela är vem som leder, kan gruppledarna förmedla med inlevelse och lägga sig på den nivå som behövs kan föräldrarna ta till sig ABC på ett bra sätt. I föräldrarnas diskussioner och reflektioner kan man se och höra att ABC påverkar föräldrarna positivt, även de som inte har en högre språknivå, grundsvenska. Alla föräldrar håller med om att det är viktigt att vara på samma sida och hitta en bättre relation och samtidigt har de känt en lättnad att det finns ett normalläge i det här. Kulturella skillnader som har antagits inför ansökan att utrikesfödda föräldrar inte skulle ha en tradition att prata föräldraskap stämmer inte fullt ut eftersom vi i projektet har sett ett stort intresse hos föräldrarna att prata om föräldraskap och barn. Föräldraskap, grundvärderingar och relationer intresserar de flesta av oss människor. Många föräldrar uttrycker också att de känner sig som svensk när de får lära sig om hur svenska föräldrar gör och tänker. Det sägs att när man får prata och ta del av något man är intresserad av så lär man sig lättare ett nytt språk. "Undervisning i svenska språket behöver knytas till vardagliga

företeelser för att göra abstrakta ämnesbegrepp mer konkreta och meningsfulla” menar Ferreira (2011).

Diskussionens innehåll och djup har varierat från grupp till grupp vilket är fullt naturligt. Man kan inte med klarhet säga att en grupp med färre diskussioner eller fördjupning av begrepp och erfarenheter skulle ge föräldrarna mer eller mindre kunskaper i ABC och föräldrastöd. Alla som har deltagit har fått med sig något. Det är först när det praktiskt testas som man ser en förändring hos föräldrar och barn men att börja tänka i andra banor är en god start. Allt passar heller inte den egna familjen och som förälder känner man sitt barn bäst. Materialets uppbyggnad med repetitioner, reflektioner och tankeväckande frågor som sammankopplas med hur man gör eller säger som förälder gör ABC begripligt för alla. Detta framstår tydligt i de observationer som är gjorda av gruppledarna. Föräldrarna uttrycker att när man prövar begreppen hemma så ser de en skillnad direkt men de förstår också att det är en process som kommer att ta tid innan förändrade beteenden har blivit befästa. Vidare kan man se att de som är svagare i språket inte är lika aktiv i diskussionerna men det varierar också från människa till människa, en naturlig förklaring kan ju också vara att man i grunden inte har lätt för att prata i grupp. Föräldrarna uttrycker även att de förstår mer än de kan prata, det gör också att man inte kan avgöra om ABC är för svårt att genomföra på lätt svenska. Förutom deltagarna i den asylsökande gruppen är det bara några få av de föräldrar som har gått ABC som har efterfrågat det på sitt modersmål, flest män till skillnad från kvinnor som gärna vill ha det på lätt svenska. En av de föräldrarna som önskade modersmål kunde ändå ta till sig en hel del och konstaterade på slutet att *”Nu förstår jag att barnen vill ha uppmärksamhet och tid med mig när de springer och skriker”*. Vid genomförandet har vi inte bett föräldrarna att följa med i materialet utan fokusera på att lyssna och prata och det har räckt för att ta in nya kunskaper.

De har varit hög närvaro och när någon förälder inte har kommit så har det berott på naturliga orsaker som sjukdom eller att föräldern har andra åtaganden just det tillfället. Det största bortfallet var i grupp 3 där 13 var anmälda från början, där 5 kvinnor var tvungen att avboka dagen innan för att de behövde vara hemma med barnen medan deras män arbetade. En mamma kunde inte delta för att hon var ensamstående med flera barn och den främsta förklaringen var att den äldsta i gymnasieålder kunde/hade inte lärt sig att ta det ansvaret.

1.6 Upplevelsen av föräldrastödet hos föräldrar, gruppledare och medaktörer

1.6.1 Föräldrar

Resultatet från intervjufrågorna visar att alla föräldrar tycker att ABC är bra. Det visar också att föräldrarna mest har anammat det som innebär att ha fokus på det som redan fungerar och på så sätt oftare ger positiv bekräftelse till barnet. Efter första träffen har de flesta av föräldrarna sett en liten till stor förändring och att det i många fall upplevs lugnare hemma. Föräldrarna har också förstått att om de lyssnar och uppmärksammar barnet oftare och att det

ibland bara behövs kortare stunder så blir barnet ganska nöjd och det i sin tur leder till en bättre relation. En förälder säger *"Jag har fått nya kunskaper i BUSA, att låta barnet styra leken"*. En annan förälder sade *"Jag har bättre förståelse för barn"* Två kvinnor i den första gruppen tyckte att de saknade att lyssna till barn mycket och direkt. En mamma uttryckte att *"När han inte fått göra som han vill han blivit sur. När jag lyssnat och sagt vi pratar sen har det gått bra, fast vi inte kommit ihåg att prata"* Denna förälder hade inte en högre nivå av svenska men kunde ändå uttrycka sig så tydligt. Flera pappor visar på och uttrycker att de inte har så mycket tid med barnen men att de vill vara mer med barnen.

Föräldrarna har visat på ett lärande att barn har rättigheter och känslor som vi behöver ta hänsyn till då de har uttryckt att det är viktigt att lyssna på vad barnet vill och inte vill göra, ta det lugnare, låta barnet delta, vara med barnet mer, försöka förstå och visa mer kärlek. Några föräldrar uttryckte sig så här *"Det hjälper inte att skrika"*. *"Jag har lärt mig hur jag ska göra och jag kan behålla lugnet"*. Andra föräldrar berättade att *"Jag har varit mer lugn och tänkt på hur jag beter mig"* eller *"Om barnen får mer kärlek ger de mer kärlek"*. De som provat hemma uttryckte att *"Den här veckan har jag varit lugnare, gett mer tid till barnen. Jag har fått positiv respons och det känns jättebra"*.

En annan del i ABC som har påverkat flera föräldrar är förebildsfaktorn, det vill säga att *"barn gör inte som vi säger utan som vi gör"*. Där har föräldrarna uttryckt det som att de inte ska vara lika arg, göra på ett bättre sätt och ha tålmod. *"Jag har lärt mig mycket om hur barn tänker och varför de gör som de gör"* uttryckte en mamma.

Helhetsmässigt har föräldrarna tyckt att det är viktigt att vi lyfter viktiga saker som vi vet men som vi glömmer bort, att det är viktigt att lära sig hur man får bra relationer i Sverige men även i andra länder, vi behöver träna på saker och att det är en resa och process att lära sig något nytt, det är bra att höra andras åsikter, det är bra att förstå varandra i familjen och kunna leva tillsammans, se effekterna och påminna sig själv att inte gå in i gamla mönster. En förälder tyckte att det var viktigt att bara köpa godis en gång per vecka. Samtidigt uttrycker föräldrarna att det är svårare att göra detta i praktiken men man blir mer medveten. Någon förälder uttryckte att det är *"Svårt med flera saker på kort tid"*. En annan sa *"jag ska pröva en annat – ta bästa av två världar"* och någon sa *"ABC hemma jätteviktigt!"*.

Alla föräldrar har uppskattat den femte träffen och tyckte att det har varit lärorikt, bland annat om pojkar och flickor då en förälder säger *"Jämställdhet kan man inte prata för mycket om"*. Även delen om idrott och föreningsliv har uppskattats av föräldrarna. Föräldrarna uttryckte inte att det behövde göras några större förändringar eller förbättringar mer än att de önskade att filmerna visade både ett bättre och sämre alternativ, mer åldersbaserat tyckte ett par, det kunde vara ännu mer fördjupande sa någon. Alla föräldrar vill rekommendera ABC för andra i sin närhet, de menar att det är viktigt för att föräldrar ska skapa sig en djupare syn i ämnet,

för att det är för barnets bästa och för att det är bra att få information om vad som är rätt och fel, som många föräldrar uttrycker sig.

Två föräldrar har önskat att de skulle få veta mer om när man har flera barn, skolfrågor och tonårstiden.

1.6.2 Gruppledare

Samtliga gruppledare har tyckt att det har gått väldigt bra. Vid genomförandet har alla föräldrar eller deltagare visat ett stort intresse även om programmet har ingått i en annan kurs som de har läst, till exempel när ABC genomfördes i Sunderby folkhögskola, i ett arbetsmarknadsprojekt eller i Råneå för de asylsökande.

Fem föräldrar som var män av de två grupperna som hade anmält sig via Samhällsorienteringen kände att de behövde få ABC på sitt modersmål arabiska trots att de kunde lite svenska men helst inte ville använda svenska ord. I de övriga grupperna tyckte deltagarna att det var bra att det genomfördes på lätt svenska med språkstöd. Föräldrar som anmälde sig genom SFI som hade en något lägre nivå på svenska än grundsvenskan tyckte att det hade varit lättare att få det på sitt modersmål men de förstod ganska bra vad som sades och de kunde delge sina tankar och uttrycka vad ABC gett dem och hur det har påverkat situationen hemma. Allmänt uttrycker utrikesfödda att de förstår mycket men har svårare att uttrycka sig verbalt. Gruppledarna som själva har gjort liknande resa och även gått SFI menar att det inte går att titta på vilket betyg föräldern har eller vilken kurs de läser på SFI just då för att avgöra om de är kvalificerade att förstå ABC på lätt svenska, det kan skilja sig på hur mycket man förstår, kan prata, skriva och så vidare. Alla gruppledare har upplevt att föräldrar har varit aktiva och försökt att prata, de har också samarbetat bra med varandra även om föräldrarna har haft olika nationaliteter och det har heller inte visat på någon skillnad om man är kvinna eller man. En anledning till detta är att ABC går att ta ner på många nivåer menar gruppledarna. Att leda ABC på lätt svenska är ett sätt att komma närmare samhället poängterar de, då kommer de att våga fråga och söka hjälp hos exempelvis Föräldrastödsgruppen menar en gruppledare. Föräldrar med olika språk går bättre ihop och man håller sig till föräldraskap och inte kulturen. En av gruppledarna som har persiska som modersmål menar att det lätt kan uppstå konflikter mellan föräldrarna om man tar det på persiska för att språket kan tolkas på så många olika sätt och det hör även ihop med hur man för sig, vilken grupp eller nivå i modersmålet man tillhör. Om det genomförs på persiska kan det även lätt uppstå tankar som att någon är här för att kontrollera, de vill kolla vad jag gör med mitt barn hade en förälder uttryckt sig. Trots detta har föräldrarna menat att de har uppskattat de två sista träffarna mycket och gruppledarna har märkt av ett större deltagande och intresse under dessa träffar, som kan vara ett känsligare innehåll.

Den största skillnaden på att ha ABC med utrikesfödda och svenskfödda är att man får förklara på olika sätt beroende på vilka referenser föräldrarna har och då handlar det inte alltid om det

kulturella, även om beteendet kan skilja sig hos föräldrarna. Gruppledarna menar att det inte är bra om man börjar dra slutsatser om hur föräldraskapet ser ut utifrån vilken kultur man kommer ifrån eftersom det kan se så olika ut. Generellt visade det sig att de svenskfödda mer var inne på detaljer under genomförandet av ABC medan de utrikesfödda såg mer till helheter. De menar också att det är mer fokus på barn här än i andra länder. Trots detta är det inga större skillnader på föräldraskapet i stort, ABC ger föräldrar verktyg att lösa vardagliga utmaningar och det gör att föräldrarna förstår, det är lika för alla föräldrar menar gruppledarna. Undantaget var under den tredje träffen när stress och ilska hanterades. Här menade föräldrarna att det är väl klart att man kan vara arg och visa det. *"Man måste säga till barnen vad de ska göra"* sa en pappa som var lite upprörd och frustrerad till en början. *"Barnen i Sverige är inte lyckliga men våra är det"* sa en annan pappa berättar gruppledaren. När ABC programmet avslutades förstod föräldrarna bättre vad som menades med stress och ilska och kunde se helheten i budskapet, även de pappor som visat på att man lätt tar till hot för att få barnen att lyssna eller göra som föräldern säger eller där föräldern visade att det är viktigast med vad som är rätt och fel. Gruppledarna menar också att det behövs tillfällen när man kan avdramatisera saker för att föräldrarna ska förstå att alla föräldrar blir arg ibland eller att alla föräldrar har stress på morgonen och så vidare, inte minst när man stöter på ett mer avvikande sätt att tänka. Föräldrarna har ibland lite svårigheter att hålla isär beteendet och känslan hos barnet, vad är vad när vi diskuterar vad man kan göra för att förebygga en konflikt. En mamma förstod inte skillnaden på stress och att känna sig arg så det fanns mycket att diskutera hos föräldrarna. En annan mamma berättade att det ofta var småbråk hemma men att det hade varit mycket lugnare senaste tiden, nu beskrev hon med ett leende att hon hade mer problem med sin man.

Budskapet och innehållet i ABC har varit lätt att lära ut. Den första träffen är grundläggande och viktig för fortsättningen av programmet. Föräldrarna vill ha många exempel och gärna lösningar på en gång, att någon berättar hur de ska göra, vilket inte skiljer sig från andra föräldrar. När gruppledarna berättar för föräldrarna att det är viktigt att vi lyssnar in varandras erfarenheter och att vi sedan går in på mer detaljer tycker de att det låter bra. Det är viktigt med rätt formuleringar för att komma vidare. Gruppledarna menar att materialet fungerar för alla. Utgångspunkterna kan se olika ut, till exempel säger en gruppledare *"Jag vet hur det känns att vara barn i min kultur. Föräldrarna vågar inte visa kärlek, varken till barnen eller till varandra. De vill kontrollera barnen"*. En av gruppledarna berättar att för henne har ABC betytt väldigt mycket så hon är säker på att det kommer att betyda mycket för deltagarna. ABC genomsyras av att *"Visa Kärlek"* och att ha fokus på det som redan fungerar därför kan man se att första och andra träffen med detta innehåll får genomslag och berör. När vi berör avsnittet uttryckte en pappa *"Jag vill att min fru gå ABC, hon skrika mer än jag"* Vidare menar gruppledarna att filmerna är väldigt bra och tydliga med lätt svenska och får föräldrarna att tänka till om olika situationer men framförallt känner de igen situationerna, det är en styrka i

materialet och tillägger att kulturutbyten är bra. Föräldrarna förstår bättre innebörden, de sociala koderna och kulturskillnaderna genom föräldrastödet.

De asylsökande har uppskattat ABC lika mycket som de övriga föräldrarna. Flera lyfte att det förekom så mycket bråk mellan barnen och barnen och föräldrarna att de behövde en lösning snabbt. *"Jag är mycket stressad, hur kan jag tänka mer positivt?"* sa en mamma på sitt språk. *"När jag inte är bra på att motivera barnen att gå till skolan så är jag inte en bra förebild". "När jag är ledsen och jag inte mår bra, då kommer barnen att göra det jag gör och inte det jag säger"*. Det blev lite utgångspunkten för oss gruppleddare, lite annorlunda än i övriga föräldragrupper för att föräldrarna befann sig i en annan situation. Under genomförandets gång ändrades mycket trots att tankarna var någon annanstans, om den ständiga oron, om brevet i brevlådan skulle innehålla ett positivt eller negativt besked. Föräldrarna tyckte att "femettan" där man försöker lyfta och bekräfta något positivt fem gånger och sedan tillåta en negativ uppmärksamhet i ABC var väldigt konkret och enkelt att förstå. De nämner också förebildsfaktorn eftersom man tidigare inte tänkt på hur mycket barnen tar efter oss vuxna, både bra och sämre sidor eller beteenden. Att förbereda barnen och skapa rutiner var viktigt och en förälder förklarade hur mycket enklare det hade varit när de var till affären då föräldern hade förberett barnet och gjort barnet mer delaktig och involverad i handlingen. Som alla andra föräldrar blev de förvånade när vi berättade att barn i dag får 20 uppmaningar per halvtimme och vad det leder till. Vi upplevde inte att föräldrarna tyckte att träff 3 var lika känslig som övriga grupper. En förälder menade att *"När man är glad kan man bättre hitta lösningar och tänka bra än när man är stressad"*.

Gruppleddarna har även uttryckt att extra träffen med innehåll som AGA-lagen, pojkar och flickor, idrott och föreningsliv också har varit ett viktigt komplement. Det är användningsbar information och nu förstod föräldrarna bättre hur man istället kan göra om man inte för slår. Fördelen med att ta det på slutet var att kunna koppla det samman med det vi har pratat om i ABC menar de. De tycker att det är viktigt att fundera över hur man ska lägga fram vissa saker som kan vara känsligare, exempelvis AGA-lagen. Att prata om det gjorde att de lättare förstod sista träffen i ABC – "Välja strider". Föräldrarna tycker att det är bra att få veta konsekvenser eftersom de ska bo här ett bra tag framöver. En pappa tog upp ett exempel på ett barn som hade blivit omhändertaget och det påbörjades en utredning på flera månader. Han säger *"Varför ens komma dit när vi har ABC?"* En annan pappa fyller i *"Bättre att växla med den andra när man blir arg"*, vilket kommer som en uppmaning i träff 3 i ABC när man behöver ta en paus för att behålla lugnet i stunden. Flera föräldrar har beskrivit att de går undan och lugnar ner sig när de blir stressade.

Ingen av gruppleddarna har känt att någon av föräldrarna inte har fått med sig nya verktyg i sitt föräldraskap.

1.6.3 Medaktörer

Medaktörernas svar på vad som är bra med föräldrastöd för utrikesfödda

- Jätteviktigt, ett sätt att integrera och bemöta barnen på nytt, barnen är viktigast
- Få ett annat perspektiv
- Kvinnor behöver lyftas, de har inte samma möjligheter
- Ger nya frön, nya tankar
- De får delta efter sin förmåga och sina villkor
- Som utrikesfödd få ta del av regler, lagar och förebyggande verktyg i föräldraskapet
- Ett bra arbete som behövs
- Det är bra, många ser ut att behöva det
- Mycket bra! Ser att många föräldrar behöver stöd i sin föräldraroll men även hitta samhörighet med andra föräldrar

På frågan hur man skulle kunna bedriva föräldrastödet för utrikesfödda i kommunen tycker projektets medaktörer att man ska erbjuda tjänsten till både asylsökande och nyanlända i en mixad grupp med språkstöd. Erbjudna de som är nära att skaffa barn och gymnasieelever och uppåt att gå för när man väl skaffat barn har man fullt upp med att vara förälder. En annan medaktör från förskolan menar att det hade varit bra att fortsätta kvällsgrupper på förskolan där man har platsen nära sig och känner till lokalen. Att stycka upp materialet mer så det finns mer tid för reflektion och möten och bra att ha det centralt dit alla kan komma, exempelvis mötesplatsen för barn och föräldrar. En anställd i en skola menar att *"Det är för känsligt för oss i skolan att värva föräldrar om de inte själva berättar att de behöver hjälp, då kan det tolkas som att vi anser att de är dåliga föräldrar, därför bör andra verksamheter som SFI och olika föreningar informera om att det finns"*

1.7 Måluppfyllelse

Målet var att öka föräldrastödet för utrikesfödda i kommunen. Utifrån projektets resultat kan man dra slutsatsen att vi har lyckats. Vi har tillgängliggjort föräldrastödet för utrikesfödda genom att tillhandahålla lokaler och material. Vi har även lyckats inspirera föräldrar att anmäla sig och våga ta steget mot något nytt. Information har spridits och nya kontakter har knutits i och utanför kommunen. Framförallt har vi haft ett bra samarbete med närliggande kommuner som arbetar med liknande arbete, som exempelvis Boden och Kalix. Projektet har inte lyckats att få arbetet att fortsätta efter projektiden, då kommunen inte har en klar plan och struktur för föräldrastödet i övrigt i kommunen. När det gäller föräldrastöd för utrikesfödda är det även oklart hur det ska finansieras, hur stort utrymme det ska ha och vem eller vilka ansvaret ska vila på.

1.7.1 Reflektioner och slutsatser

Projektet har varit lätt att genomföra för att intresset har varit stort hos många medaktörer och gruppledarna som utbildades har varit väldigt engagerade i detta. Det hade dock varit

önskvärt att fler förvaltningar hade fått mer kunskap om föräldrastöd och vad det innebär innan projektets start för att kunnat bredda kunskaperna än mer och på så sätt fått till fler önskade samarbeten, exempelvis till Barn och utbildningsförvaltningen. Skolan och förskolan är en stor arena där barn och föräldrar finns varpå det hade varit fruktbart med ett nära samarbete med Barn och utbildningsförvaltningen. Tre förskolor och två skolor i kommunen har visat intresse på olika sätt vilket känns glädjande och hoppfullt och fler behöver det bli, relationer rör oss alla.

1.7.2 Samverkan mellan olika aktörer

Det hade inte varit någon skillnad om projektledaren hade arbetat på en annan förvaltning än Arbetsmarknadsförvaltningen. Projektledaren har i större utsträckning fått möjligheten att dagligen sprida föräldrastödets viktighet och resultat hos många kollegor som arbetar nära människor. Det är ett resultat i sig när vi tittar på måluppfyllelsen, att så många som möjligt inom kommunen ska ha vetskap om projektet. Projektägare och intressenter är nöjda och projektet ligger bra till i tiden med tanke på att vi har tagit emot många nyanlända genom åren och att det ser väldigt olika ut hur etablerad man är i samhället. Vi har lärt oss mycket nytt om bemötandet av målgruppen som vi sedan använt oss av för att på bästa sätt möta de nyanlända i föräldrastöd och andra aktiviteter, exempelvis i ett arbetsmarknadsprojekt. Trots det brister det i den ordinarie organisationen och det är många ramar som fattas, som behöver justeras och därför blir det ingen fortsättning på projektet. Många kontakter i olika verksamheter har fått upp intresset för föräldrastöd på en generell nivå och anser att det skulle behöva finnas med i exempelvis kursplaner eller som innehåll i olika verksamheter för utrikesfödda. Internationella studier visar på att arbete och familjeliv hör ihop och att mycket startar i den sociala kompetensen för att sedan fungera på en arbetsplats och kunna behålla sitt arbete. Även Norrbottens Idrottsförbund SISU mot integration ansåg tidigt att vi tillsammans kunde ha ett utbyte samt att vi genom ABC kunde få fler föräldrar och barn att hitta till idrotten. Samarbetet har varit givande där vi tillsammans har tagit fram ett diskussionsmaterial som kombinerar jämställdhet kopplat till idrott, skola och hälsa.

1.7.3 Lärande och reflektion

Att genomföra ABC med utrikesfödda har lärt oss både det lilla och det stora. Det lilla lärandet, det vi egentligen redan vet om, att det finns kulturella skillnader och att det inte behövs några förundersökningar för det men också att det inte finns några större skillnader mellan oss som föräldrar oavsett var vi kommer ifrån. Vårt bemötande och handlande styrs av våra tankar och det vi har fått med oss från grunden av arv och miljö men allt är föränderligt bara vi får möjligheten att se eller höra något nytt, något som kompletterar det vi kan och vet. Citaten från föräldrarna när vi frågade vad ABC har gett dem skulle lika gärna kunna komma från en grupp med svenskfödda föräldrar. Om vi oftare utgick från att vi är lika på många sätt och inte generaliserade så skulle det inte uppstå lika många fördomar och antaganden. Vi skulle få en större kvalité snarare än kvantitet, det vill säga vi skulle upptäcka mycket mer

tillsammans mellan olika förvaltningar och verksamheter som vi inte visste om, som vi har sett i detta projekt. Det stora lärandet handlar om att upptäcka att den enkla metoden ABC kan göra så stor nytta och ge föräldrarna så viktiga nya verktyg. Verktygen ger även effekter i form av att de ska känna sig som en i samhället, att de ska förstå hur vi bemöter varandra på bästa sätt oavsett vem vi har framför oss, att de ska förstå vad slag, skrik och hot gör mot barnets självkänsla och för att de ska få en inblick och förstå våra enklaste grundvärderingar. En annan stor upptäckt var att målgruppen vill ha det på lätt svenska och att de egentligen inget hellre vill än att träffa svenskfödda och integreras med svenskfödda, därför tror vi i projektet starkt på att föräldrastöd skulle kunna vara en hållbar väg in till integration men också inkludering. Projektet slår hål på många fördomar och antaganden vilket är både glädjande och mycket intressant och användbart. För de asylsökande handlar det också om att de hittar tillbaka till familjen samtidigt som det ger nya kunskaper som behövs för att leva och stanna i Sverige.

Genom olika exempel i diskussioner mellan föräldrar har vi förstått att ABC gör skillnad men även när vi har använt oss av ABC i arbetsmarknadsprojekt då till exempel en ung man utan barn uttrycker *”jag har fått slag när jag var barn men det har aldrig gjort mig skada, varför kan man inte göra så i Sverige?”* helt ändrar sitt sätt att tänka kring relationer efter att ha gått ABC. Vidare förklarade han att han tycker att ABC är bra och att alla borde få gå det. Eller när en pappa beskriver sin familj som en bil han kör och styr tills han efter ABC frågar när han och hans fru kan gå tillsammans på ABC. Eller pappa som kommer in i rummet med tunga steg helt förtvivlad och skyller allt på skolan för att hans son slåss och inget fungerar, på tredje träffen kommer han in med betydligt lättare steg och med ett stort leende, han ringde även sin gruppleddare ett halvår senare och tackade för att han fått möjligheten att gå ABC. En annan pappa som genom varje träff lyfter sin kultur som strängt ska följas för annars är man inte en i sammanhanget längre till att inse hur mycket ABC har betytt för familjen när det bland annat gäller byggandet av goda relationer och bemötandet av en dotter som närmar sig tonåren med allt vad det innebär. Hur mycket lättare vardagen har blivit för familjen och för henne att fungera i olika situationer med kompisar och i skolan för att de har fått delta i föräldrastödet. Då har vi förstått att projektet har kunnat bidra till nya tankar.

1.7.4 Pedagogiskt material

Materialet är en av de största framgångsfaktorerna i projektet, det visar på att det är tillräckligt enkelt för att förstå innehållet. Metoden skapar många diskussioner och utbyten och den ger oss mycket kunskaper som är av stort värde för att förstå varandra. Förutom föräldramanualen har vi använt oss av Martin Forsters citat *”chefen säger”* ur boken *Fem gånger mer kärlek* där föräldrarna har fått möjligheten att byta roller och känna hur det känns att vara barn i olika situationer, när en chef bemöter föräldern i det här fallet.

Den andra styrkan i projektet är gruppen, att få samlas kring något nytt och hjälpa varandra. Ett exempel på det kunde vara när två pappor från olika kulturer diskuterar och den ena lyckas

få den andra pappan att förstå att det är ansträngningen hos barnet som är det viktiga, inte att barnet inte städade just då (ur filmen i ABC "fokus på det som fungerar"). Forskningen trycker på att samarbetet är gynnsamt för att utveckla deltagares kunskaper och kompetenser då kanske olika förklaringar eller argument krävs för att få den andra att förstå (Jacobsson 2012). Vi märkte också en skillnad när vi kom till träff 4-välja strider att de utrikesfödda föräldrarna behöver begreppen i ABC för att se helheten och kunna avgöra vilka strider man kan välja bort, då räcker det inte med diskussioner enbart kring träffens olika områden.

Den tredje framgångsfaktorn är gruppledarna med olika modersmål, erfarenheter och engagemang men framförallt att de har en vetskap om hur man tänker som nyanländ, det har varit av stor betydelse initialt. Förtroendet har även funnits där med mig som svenskfödd gruppledare och projektledare och det beror på att vi har skapat en relation. Gruppledarna menar här att personliga kontakter och relationer stärker förtroendet för mig som svenskfödd och det i sin tur gör att man lättare litar på det som sägs och på systemet.

Det har även varit bra att projektgruppen bara har bestått av en person som också är ABC – gruppledare för det har gjort att vi har fokuserat på de viktigaste frågorna kring genomförandet av ABC för utrikesfödda.

Den sista gruppen blev tyvärr inställd på grund av sjukdom. Tanken med den gruppen var att lyfta och fånga den somaliska gruppen som tyvärr blivit lite eftersatt men som också har visat sig vara svårare att nå.

Slutsatser

- Alla föräldrar tänker på sina barn och vill deras bästa.
- Vet man inget annat så gör man som man alltid brukar göra.
- ABC är enkelt och det passar målgruppen, det ger nya verktyg i föräldraskapet
- Föräldrastödet behövs för att stärka familjen och skapa en jämställdhet
- Det räcker långt på lätt svenska för de flesta. Det är lätt att vi fastnar i språkfrågan och tror att allt bör genomföras på modersmål.
- Barnkonventionen är ny för många
- Det är hälsofrämjande
- Programmet ger tid för föräldrarnas frågor, funderingar och bearbetning
- Det krävs tid och jobb att få föräldrar att komma till programmet
- Befintliga grupper där målgruppen finns är att föredra, det skapar i sin tur en god samverkan
- Det behövs en bättre dialog mellan förvaltningarna om föräldrastödets överlevnad

1.8 Rekommendationer

För att arbetet ska kunna implementeras i den dagliga verksamheten behövs det/är det önskvärt med

- en samordnare som informerar, marknadsför och inspirerar föräldrar att söka till ABC och samtidigt ger informationen om att Föräldrasupporten finns. Som samordnar grupper och gruppleddare och har kompetensutveckling för gruppleddare
- Finansiering för gruppleddare som arbetar utanför våra verksamheter. Använda resurser som redan finns inom kommunen, exempelvis instruktör för ABC som arbetar på Arbetsmarknadsförvaltningen
- Inkludera föräldrastöd i arbetsmarknadsåtgärder
- Ett samarbete med Rädda Barnen och studieförbundets pågående insats för asylsökande "Älskade barn" som eventuellt tidigt kan komplettera ABC på modersmål och på så sätt kan täcka upp föräldrastödsområdet både för för asylsökande och föräldrar inom etableringen, som tillsammans ger förkunskaper och fördjupning inom området.
- Komplettering till ABC med PLUS Stockholm framtagna program "Föräldraskap i Sverige" som är en bra inledning till ABC med områden som Familj i ett nytt land, Skola – pojkar och flickor, Hälsa och sjukvård, Föräldrars rättigheter och skyldigheter, Att vara förälder till en tonåring.
- Fortsatt samarbete med Norrbottens Idrottsförbund eftersom idrott leder till inkludering i samhället

1.9 Konsekvenser som blir om vi inte satsar på föräldrastöd för utrikesfödda

Samhällsnivå

- Föräldrastödet och föräldraskapet spelar en stor del för integration och inkludering. Vi riskerar att tappa mycket inom det området om vi inte ser det som en viktig insats. Här spelar hälsan men även motivationen en stor roll för en fortsatt utveckling. Kunskap om föräldrastöd och föräldraskap är en del av det svenska systemet.
- Föräldrar och andra aktörer runt barnet får olika plattformar att stå på och då blir vardagen/livet oförutsägbart och svårare för barnet.
- Det kommer bli svårare i arbetet att få ut kvinnorna från hemmet och arbeta för en jämställdhet bland utrikesfödda.
- Gapet blir större och bemötandet blir svårare mellan skola/förskola och utrikesfödda föräldrar. Enligt Nabila Alfakir, föreläsare och författare inom området integration så är "Kulturskillnaderna" även stora mellan hemmet och skolan/förskolan. I skolan och förskolan skulle man behöva få mer tid och möjligheter att diskutera dessa frågor, hur man kan förenkla ankomsten och informationen som går ut till föräldrar men också hur viktigt det är att se sin egen kultur innan man kan förstå en annans och på

så sätt förstå att de utrikesfödda föräldrarna behöver tid att komma in i nya saker. Vi behöver underlätta barnens skolgång för många hamnar mellan skolan och sin familj. *"Barnen ser omvärlden med sina föräldrars ögon, de anammar båda därför måste man arbeta med både barn och förälder samtidigt"* menar hon.

- Större belastning för samhället på olika sätt

Familjen

- Vi kommer inte alls i lika stor utsträckning kunna förebygga psykisk ohälsa bland vuxna och barn
- Familjen blir mer isolerad.
- Den utrikesfödda familjen kommer inte att ha samma möjligheter att ta del av det samhället erbjuder som svenskfödda familjer, exempelvis fritidsaktiviteter.

Barnen

- Barnen kommer att fortsätta få ta större ansvar över/i familjen.
- Vi kommer att bidra till att hindra barnen i deras rätt att utvecklas och leva som andra (svenskfödda) barn.

Avslutningsvis vill jag med citatet nedan belysa essensen av projektets mål och resultat som tydligt visar på vikten av fortsatt arbete för en optimal integrering och inkludering av målgruppen.

"Nu vet jag hur viktigt det är att jag är glad med familjen, tänka på det som är bra och fungerar. Jag har lärt mig hur barnen kan bli för framtiden och samhället. Jag kan visa mitt bästa nu för mitt barn"

Föräldrar

Bilaga 1

Vad var det som var bra med ABC?

Finns det något vi hade kunnat göra på ett annat sätt?

Var det något som kändes svårt med ABC?

Tänker du rekommendera andra att gå ABC?

Känner du att du har fått mer kunskaper i hur du ska bemöta ditt barn?

Hur bra tyckte du att informationen var om : (skala 1-5)

AGA - lagen

Pojkar och flickor

Idrott och föreningsliv i Luleå

Gruppledare

Bilaga 2

Gruppledarrollen

Vilka är dina erfarenheter som gruppledare av genomförandet?

Vad var skillnaden att lära ut ABC i en svenskfödd grupp (om du gjorde det under din utbildning) och i en grupp med utrikesfödda? Hur var det att leda respektive grupp?

Hur gick det att genomföra ABC om det var skillnad på språknivåerna?

Hur lärde du ut ABC? Var det svårt eller lätt att lära ut budskapet? Var det någon träff som upplevdes svårare att lära ut?

Vad behöver du för kompetensutveckling i ABC?

Känner du att du hade stöd från flyktingmottagningen/projektledaren i ditt uppdrag?

Gruppen

Var det rätt antal deltagare? För många, för få, Varför?

Var det rätt målgrupp i din grupp utifrån "lätt svenska"? Varför/Varför inte i så fall?

Var det lätt eller svårt att få föräldrarna aktiva?

Innehållet

Om du tänker på de olika träffarna, var det någon träff som uppfattades av föräldrarna svårare att förstå/ ta till sig?

Var det bra med en extra träff efter ABC med olika ämnen?

Finns det något mer område som du tycker att vi borde ta upp?

Känner du som gruppledare att föräldrarna har fått nya verktyg i mötena med sina barn?

Vad finns det för fördelar och utmaningar med ABC för utrikesfödda?

Lokal/tid

Var det en bra plats/lokal?

Var det en bra tid?

Intressenter

Bilaga 3

Vad tycker du om ABC - föräldrastöd för utrikesfödda?

Hur tycker du att vårt samarbete har varit?

Har det varit bra att ha ABC i era lokaler? Varför?

Har du några tankar om hur vi skulle kunna bedriva ABC i kommunen?